

Kuluttajariitalautakunnasta annetun lain muuttamistarpeet

1. Työmäärän ja resurssien välinen epäsuhta/asiamäärien vähentäminen

- Lautakunnan asiamäärät ovat jatkuvasti kasvaneet (poikkeuksena vain koronavuodet), mutta odotettavissa ei ole, että lautakuntaan saataisiin tulevana vuosina lisäresursseja.
  - o Vuonna 2026 15.3. mennessä asioita oli saapunut noin 30 % enemmän kuin vuonna 2025 samaan aikaan. Kuukausittaiset asiamäärät ovat olleet aiempaa selvästi korkeammat syyskuusta 2025 lähtien.
  - o Pääsyyinä syksyllä alkaneeseen asiamäärien huomattavaa kasvuun oletetaan olevan tekoälyn yleistynyt käyttö. Tekoäly sekä ohjaa kansalaisia tekemään ratkaisupyynnöitä lautakuntaan että helpottaa ratkaisupyynnön laatimisessa.

→ Harkittavia muutoksia asiamäärien vähentämiseksi:

- **Käsittelymaksun asettaminen, esim. 30 €. Jos lautakunta suosittaa hyvitystä kuluttajalle, elinkeinonharjoittajaa tulisi suosittaa maksamaan kuluttajalle myös käsittelymaksu.**
  - ❖ ADR-direktiivin mukaan menettelyn on oltava maksuton tai sen on oltava saatavissa nimellistä korvausta vastaan.
  - ❖ Ruotsissa maksu on 150 kruunua. ARN voi jättää asian käsittelemättä, jos maksua ei ole suoritettu. Näin vältetään maksujen perintään liittyvä työ. Maksua ei myöskään palauteta, vaikka asiaa ei jostain syystä käsiteltäisi. Ruotsissa maksu otettiin käyttöön elokuussa 2024.
  - ❖ Asuntokauppalain mukaisiin vakuusasioihin voitaisiin harkita korkeampaakin maksua, kun hakijana on taloyhtiö, koska jutut ovat lähtökohtaisesti laajempia kuin tavanomaiset kuluttajariidat eikä maksujen suuruutta näissä rajoita ADR-direktiivi.
- **Ei pidetä tarkoituksenmukaisena asettaa alarajaa käsiteltävien asioiden intresseille siten kuin Ruotsissa on tehty.**
  - ❖ Rajat ovat Ruotsissa melko korkeat, 750 kruunusta 3000 kruunuun. Intressin arvoa määritettäessä otetaan huomioon vain taloudelliset vahingot, mutta tästä huolimatta ko. toimivaltaperuste saattaisi johtaa ylisuuriin korvausvaatimuksiin vain raja-arvon ylittämiseksi. Lisäksi on joukko asioita, joissa on vaikea määrittää rahallinen intressi (esim. vakuutusjutut).

2. Tehokkaan päätöksenteon edellytysten luominen käsittelyaikojen lyhentämiseksi

- Käsittelemättä jättämispäätöksen saa tehdä puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai esittelijän tehtävään määrätty lautakunnan virkamies sen mukaan kuin lautakunnan työjärjestyksessä määrätään (14 §)
  - o Peruste jättää hakemus käsittelemättä ilmenee usein kirjeenvaihtovaiheessa, mutta asian valmistelija ei saa päätöstä tehdä selvissäkään tapauksissa (esimerkiksi vastapuolen konkurssi, asia käsitelty tuomioistuimessa, asiaa ei käsitelty ensin kuluttajaneuvonnassa yms.).
  - o Yrityssaneerausta ei mainita laissa perusteena jättää asia käsittelemättä

→ Harkittavia muutoksia:

- **Asian käsittelemättä jättämispäätöksiä saisivat tehdä myös valmistelijat. Lakiin esim. säännös siitä, että myös muut lautakunnan työjärjestyksessä määrätyt henkilöt voisivat tehdä käsittelemättä jättämispäätöksiä.**
- **Yrityssaneeraus lakiin perusteeksi jättää asia käsittelemättä. Tulisi rajata vain niihin sopimuksiin/velkoihin, jotka kuuluvat saneerausvelkaan (eli syntyneet ennen saneerausmenettelyä).**

- Ratkaisijana YK-päätöksissä saa toimia lautakunnan pj. ja varapj. sekä jaoston pj. (16 §). YK-päätösten ja esittelijäratkaisuina ratkaistavien juttujen kriteereistä säädetään laissa melko tarkasti.
  - o Tavoitteena on tehdä yhä suurempi osa ratkaisuista yksinkertaisessa menettelyssä tai esittelijäratkaisuina: tulossopimuksen mukaan YK:na tai esittelijäratkaisuina tulisi tehdä noin 40 % kaikista ratkaistavista asioista, ja lähes 70 % kirjoitetulla päätöksellä ratkaistavista asioista. Määrällisesti tämä vastaa 3 000–3 500 YK:na tai esittelijäratkaisuina ratkaistua asiaa vuosittain.
  - o Henkilöitä, jotka saisivat ratkaista YK-asioita, tulisi olla enemmän. Jaostojen pj:t ovat sivutoimisia. Tarkoituksenmukaista olisi, että YK-päätöksiä saisivat tehdä myös pj:n määräämät lautakunnan virkamiehet, kuten ryhmäpäällikköinä toimivat ylitarkastajat.

→ Harkittavia muutoksia

- **Muutetaan lakia siten, että YK-päätöksiä saisivat tehdä myös pj:n määräämät lautakunnan muut virkamiehet kuin varapj. ja että edellytyksistä säädettäisiin yleispiirteisimminkin jättäen asia lautakunnan työjärjestyksessä tarkemmin määrättäväksi.**

- Hakijan vastapuolta on pyydettyä vastaamaan hakemukseen. Tämä ei kuitenkaan ole tarpeen asiassa, jonka valmistelussa hakemus havaitaan ilmeisen perusteettomaksi. (12 §)
  - o Vastauspyynnön edellytys on varsin ehdoton. Esim. asuntokaupan vakuuksien vapauttamista koskevissa asioissa ei tosiasiallisesti aina tarpeen pyytää vastausta, jos vaatimus on vain vakuuden vapautumisen estyminen, kun vapautuminen estyy jo asian vireilletulosta annettavalla todistuksella.

→ Harkittavia muutoksia

- **Muutetaan lakia siten, että vastausta ei tarvitsisi pyytää, jos se on ilmeisen tarpeeton asian ratkaisemiseksi.**

- On epäselvää, koskeeko uudelleenkäsittelyä koskeva 22 §:n 1 momentin vaatimus samasta tai vastaavasta kokoonpanosta virheen korjaamista vai myös sen arvioimista, onko päätös virheellinen, eli otetaanko ylipäätään uudelleen käsiteltäväksi.
  - o Lautakunta on asioiden jouhevaksi hoitamiseksi soveltanut lakia siten, että uudelleenkäsittelypäätöksen tekee pj. tai varapj. alkuperäisen päätöksen esittelijän esittelystä. Jos asia otetaan uudelleenkäsiteltäväksi, uuden päätöksen tekee vastaava kokoonpano kuin alkuperäisen päätöksen. Suurimpaan osaa uudelleenkäsittely-pyyntöistä annetaan kielteinen vastaus ”toimistolla” eikä niillä työllistetä jaostoa.

→ Harkittavia muutoksia:

- **Selkeytetään pykälää siten, että kielteiset päätökset voidaan tehdä pj:n, varapj:n tai lautakunnan työjärjestyksessä määrätyn lautakunnan muun virkamiehen toimesta.**

- Lautakuntaan ei sovelleta mitään määräaika säännöksiä, kuten tuomioistuimissa. Lautakunnan asioissa ei ole preklusiota, eli lisäselvitystä voi toimittaa asian ollessa vireillä riippumatta lautakunnan toimittamiselle asettamasta määräajasta. Myöskään uudelleenkäsittelypyynnöille ei ole määräaika.
  - o Esim. Ruotsissa uudelleenkäsittelypyynnöille on asetettu tiukat määräajat (ks. asetuksen 35 §)

→ Harkittavia muutoksia:

- **Määräaikojen asettaminen uudelleenkäsittelypyynnöille.**
- **Muutetaan lakia siten, että lautakunta voi asettaa määräajan lausumien ja todisteiden esittämiselle uhalla, että määräajan jälkeen osapuoli ei voi enää vedota uuteen vaatimukseen tai seikkaan taikka toimittaa todisteita (vrt. oikeudenkäymiskaaren 5:22)**

3. Eräitä muita selvitettäviä kysymyksiä

- Ruotsissa tuomioistuinharjoittelua voidaan suorittaa osittain myös ARN:ssa: puoli vuotta ARN:ssa, puoli vuotta käräjäoikeudessa.

→ Harkittavia muutoksia:

- **Vastaavan mahdollisuuden käyttöönotto Suomessa. Antaisi entistä paremmat mahdollisuudet rekrytoida uran alkuvaiheessa olevia juristeja ja saada heidät myöhemmin lautakuntaan esim. sivutoimiseksi esittelijäksi.**

- Jaostot kokoontuvat myös etänä joko siten, että kukaan ei ole paikan päällä lautakunnassa, tai siten, että osa jaoston jäsenistä ja esittelijöistä osallistuu kokoukseen etänä. KRIL-laista eikä tiettävästi muustakaan laista ilmene, että tämä on sallittua.

→ Harkittavia muutoksia/toimenpide:

- **Tarvittaessa oikeustilan selkeyttäminen sen suhteen, että jaosto- ja täysistuntokokoukset voidaan pitää joko kokonaan tai osittain etänä.**

- Asia tulee lautakunnassa vireille kirjallisella tai sähköisellä hakemuksella. Ruotsissa asian saa laittaa vireille ARN:ssa vain tämän e-palvelussa tai paperisella hakemuksella. Hakemusta ei ole mahdollista toimittaa esim. sähköpostitse.

→ Harkittavia muutoksia/toimenpide:

- **Automatisaation käyttöönotto hakemusten käsittelyssä saattaisi edellyttää samantyyppistä sääntelyä hakemuksen vireillepanosta kuin Ruotsissa. Olisi tarpeen selvittää, katsotaanko, että kansalaisen mahdollisuutta saattaa asiansa viranomaisessa vireille voidaan tällä tavalla rajoittaa/ohjata.**